

نمودار ۱
تفاوت درآمد تسهیلات به هزینه سود سپرده‌های سپرده‌گذاران در بانک‌های کشور

تیبین کنند. بررسی آمار عملکردی ۲۳ بانک فعال در شبکه بانکی طی شش ماهه سال ۱۴۰۱ نشان از آن دارد که هزینه سود سپرده پرداختی در ۷ بانک، ۳۴ هزار میلیارد تومان بیش از درآمد حاصل از تسهیلات اعطایی بوده و به نوعی ۷ بانک در اولین و عمده‌ترین اقلام صورت سود و زیان با حساب منفی روبه‌رو بوده‌اند.

اما در خصوص این بانک‌ها باید گفت بانک آینده با پرداخت سود سپرده‌های بیش از ۱۷ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان، بیش از ۵۰ درصد از زیان مورد اشاره را به تنهایی خلق کرده اما نکته جالب توجه، این مسأله است که بانک آینده در عین آنکه درآمد حاصل از تسهیلات آن حدود ۱۸ هزار میلیارد تومان کمتر از هزینه سود سپرده‌های آن بوده، براساس اطلاعات تسهیلات اعطایی به اشخاص مرتبط منتشر شده توسط بانک مرکزی و مقایسه با کل تسهیلات آن، بیش از ۶۶ درصد از تسهیلات اعطایی بانک آینده به اشخاص مرتبط با خود صورت گرفته و به عبارت دیگر بازگشت تسهیلات و درآمد حاصل از سود آن، از شرکت‌های زیرمجموعه بانک آینده تأمین نشده همانگونه که نسبت تسهیلات غیرجاری این بانک نیز با ۲۶ درصد علاوه بر اختلاف بیش از ۲ برابری با میانگین شبکه بانکی، رتبه چهارم را در میان سایر بانک‌ها دارد.

پس از بانک آینده نیز بانک ایران زمین با منفی ۵ هزار و ۲۴۵ میلیارد، پارسیان با منفی ۴ هزار و ۲۵۶ میلیارد، دی با منفی ۲ هزار و ۷۹۳ میلیارد، ملی با حدود منفی ۲ هزار میلیارد، سرمایه با حدود منفی هزار و ۵۰۰ میلیارد و گردشگری با منفی ۴۹۱ میلیارد تومان، تنها در شش ماهه ۱۴۰۱ سود سپرده‌ای بیشتر از درآمد تسهیلات اعطایی خود پرداخت کرده‌اند؛ زبانی که در اکثر موارد و در ادامه جمع و تفریق اقلام صورت سود و زیان کاملاً پوشش داده نشده و در نهایت به عنوان زیان انباشته در ترازنامه بانک به ثبت می‌رسد. (نمودار ۱)

تسهیلات غیرجاری؛ از پایه‌های مهم ناترازی شبکه بانکی

نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات یکی از نسبت‌های مهم در بررسی بانک‌ها است؛ این نسبت که از مقایسه میزان کل تسهیلات اعطایی بانک در مقابل تسهیلاتی که در طبقات غیرجاری (اعم از سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول) قرار دارند به دست می‌آید، نشان دهنده آن است که تا چه

بکارگیری منابع تحت عنوان حق الوکاله بازگرداند.

اما بررسی‌های اطلاعات بانکی نشان دهنده آن است که سهم تسهیلات غیرجاری به عنوان بخشی از سبد تسهیلات که بانک انتظار کسب درآمد از آن را دارد در شبکه بانکی کشور حدود ۱۱ درصد است (این میزان در بانک‌های سرمایه، دی، پارسیان، آینده و صنعت و معدن به ترتیب به ۵۸، ۳۸، ۳۱، ۲۶ و ۲۵ درصد می‌رسد) که این موضوع اثر خود را در کاهش درآمد بانک در پرداخت سود سپرده، زیان ده شدن عملیات سالانه و در نهایت اضافه برداشت از بانک مرکزی و ورود زیان انباشته به ترازنامه بانک نشان می‌دهد. چنانکه تنها در طی ۶ ماهه ۱۴۰۱، ۷ بانک کشور (آینده، ایران زمین، پارسیان، دی، ملی، سرمایه، گردشگری) با کسری منابع ورودی نسبت به منابع خروجی، آن هم به میزان ۳۴ هزار میلیارد تومان روبه‌رو بوده‌اند. البته باید گفت میانگین ۱۱ درصدی ذکر شده در خصوص تسهیلات غیرجاری شبکه بانکی به نظر بسیاری از کارشناسان بیش از این مقدار است؛ چرا که بانک به جهت جلوگیری از اخذ ذخایر تسهیلات غیرجاری و تنها با توسل به شیوه‌هایی مانند امهال و ثبت حسابداری، تسهیلات جدید را بدون آنکه جریان نقدی وارد بانک شود جایگزین تسهیلات غیرجاری گذشته می‌کنند.

از این رو و در شرایطی که استانداردهای دیگر بانکی نظیر کفایت سرمایه در بانک‌هایی که اسامی آنان در ناترازی‌های بانکی پرتکرار است نیز وضعیت نامناسبی دارد، لازم است تا نهاد ناظر بر شبکه بانکی یعنی بانک مرکزی دست به انجام اقدامات قاطعانه در برخورد با بانک‌های ناتراز بزند و پرداخت هزینه از جیب تمام ملت به قیمت سرپاماندن تعدادی بانک معدوم و متعلق به عده‌ای محدود متوقف شود.

فزونی ۳۴ هزار میلیارد تومانی سود پرداختی از درآمد در ۷ بانک

شاید اولین و جاری‌ترین نشانه ناترازی عملیات در شبکه بانکی را بتوان در برآیند دو قلم درآمد تسهیلات اعطایی و هزینه سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری دید؛ چرا که این دو مورد علاوه بر آنکه شکل دهنده وضعیت بانک در دوره مالی مورد بررسی هستند به نوعی می‌توانند وضعیت مدیریتی بانک نه‌تنها در دوره حاضر بلکه در سنوات گذشته را تقصیر و